Any XII 15 Novembre 1915 Núm. 143

Revista Musical Catalana

Butlletí de l'ORFEÓ CATALÀ

Festa de la Música Catalana

SISÈ CONCURS

Discurs presidencial

pel Mestre Joan Manén

SENYORES, EXCEL·LENTÍSSIMS SENYORS,

SENYORS:

FESTA de fe, festa d'amor, festa de patria és la que avui celebrem aquí. Festa de fe, pels que creiem, pels que sentim la convicció de la via indestructible que nostre art musical és cridat a seguir; festa d'amor, pels que aquest nostre art és ja un sentiment niuant en lo pregón de llur cor, de llur ànima, de llurs ambicions més altes i més pures; festa de patria perquè ella ens dóna la fe i l'amor, perquè d'ella ens arriben eixos dos grans impulsors, que ens guien, que ens porten vers les altes ambicions, vers les gestes belles i fortes, vers l'acció. I an aquesta trinitat servem els qui en ella veiem l'ideal d'artística redempció, d'esperança encara remota, però ferma, que ha de conduir, lluny i alt, a la faç de la humanitat pensadora l'essencia, l'encarnació latent d'aquelles concepcions espiritualitzades, la síntesi : o siga el nom de nostra Catalunya.

No voldría veure en aqueix acte present la sola celebració d'una festa musical de premis; no voldría jo veure en aquest acte la sola manifestació d'un aplec fornit i jove de talents que se'ns presenten plens de belles promeses : jo voldría veure-hi quelcom més, voldría veure-hi

l'exteriorització vibrant de tot quant sent la musicalitat catalana actual, de tot quant aspira, de tot i de tots.

L'abstenció d'intervenir en aquest torneig de la més elevada, la més espiritual de les arts, per part dels que el temps i llurs mèrits han consagrat ja Mestres, és una delicadesa envers els que treballin per arribar a esser-ho, és una generositat indubitable; però una generositat, en mon sentir, quelcom equivocada. Així com en la festa de les belles lletres els mestres segueixen aportant el fruit de son esforç, de sa inspiració, a la contribució d'aquella, igual bell fóra que per la de la música, els nostres capdills giressin els ulls anc que només fos envers aquell premi que a tot artista ha d'esser-li grat d'atènyer; aquell premi que, com si el gest fos de Genis o Fades, fa sorgir una corona : corona teixida amb vels de tradició i enramada amb flors de poesía : corona que, donant un instant a l'artista el poder imponderable d'ofrenar-la, converteix la dòna escollida en Reina d'art, en Reina d'inspiració, en Reina d'armonía.

I així, conreant l'entusiasme per la Festa símbol, conreuen sa fe en l'esdevenidor que ens pertoca; perquè l'hora universal de sa gemació s'aproxima. Hora de renaixement, hora en que la manifestació espontania de nostre art autòcten ha de situar-se enfront de tot quant han fet altres terres, altres escoles i altres temperaments. Anys d'ensopiment i de desviació ens han deixat sense l'arc que uneix el classicisme amb l'època moderna. La manca d'ambient, d'estímul, de protecció, potser, han privat que sorgissin en nostra terra aquelles personalitats que haurien elaborat, que haurien produït aquest llaç, aquest pont importantíssim, aquest pas tan necessari al desenrotllament ben conduït de la historia de l'art, de tots els països que en tenen.

El renaixentisme ens ha mancat; anem a l'encalç, en lloc d'a l'ensems o al cap-davant de la historia musical : anem endarrerits. No és un esglaó el que ha de remontar el músic català modern, no és un camí senyalat el que ha de seguir, és un salt, el que ha de donar : salt gros, ample, salt gegantí.

El punt eixint d'aquesta paràbola lligant els segles XVI i XVII a la nostra època, el coneixem encara ben poc. Homes els benifets dels quals no agrairem mai prou, han desenterrat, han unit els esparsos trossos de quelcom de ço que els músics catalans d'aquell temps ens llegaren i ens ho han ofert a l'estudi, a l'anàlisi. Però l'obra reconstruïda no fou llavors continuada, ni més tard sos fruits serviren per a guiar un moviment d'independencia definitiu i continuat; influencies de tots llocs i escoles a voltes les més insanes, s'ensenyoriren dels pocs talents músics que nostra patria podía sostenir, i la tradició, el llaç, el pont, quedaren aterrats, com si a la vida i evolució musical s'hagués ofert l'encís d'un segle de sòn, com si la Fada de la faula hagués estès sa vareta meravellosa i dit a la musicalitat catalana de l'època precedent : «para't, jeu i adorm-te».

El temps és, doncs, arribat: cal que l'hora soni del despertar. I cal que no sigui un Príncep Charmant el que vingui, vencent encisos, a retornar vida i moviment a l'acció endormida, cal que no sigui sols l'adalit, l'escollit, l'esperat, el que operi el miracle; cal que sien tots, tota la saba jove que treballa i aspira, tota la mentalitat aunada, l'esperit nou i enfortit, els que, reunint en ells la missió desvetlladora i reviscent, facin reflorir el clàssic esforç, continuant l'obra d'enguany i obrint l'època de renaixement en la que es fomenti l'art sòlid de l'esdevenidor, l'art definitiu i caracteritzat de nostra terra. Jo hi crec, jo crec en nostre renaixement. No sols perquè cap força natural pot restar amagada sens que el moment arribi de sa perfeta eclosió, no sols perquè posseim talents prou remarcables per a precipitar aquella, sinó perquè l'hora sembla que ens ho senyala amb signes d'inequívoca eloqüencia: els d'agotament que es manifesten en l'art musical d'altres pobles que fins avui n'havíen sigut els mantenedors i els cap-davanters. En la Natura, la llei de successió i evolució és llei ineludible i fatal. Les escoles s'agoten com s'agota la poixança d'una nació, com s'agota la fertilitat d'un terrer. Ses marques, ses empremtes resten i perduren a través les èpoques amb poder immutable, mes els llocs d'on eixiren canvíen, evolucionen, esdevenen a voltes estèrils i fins degeneren. Així, països que breçaren cultures meravelloses, que arribaren a un floreixement de poixança exuberant, han passat; i d'aquell esplendor en sabem sols per l'obra estupenda que llegaren els contemporanis al moment de sa grandesa, no per ells — els països — que encara viuen però que han deixat de produir coses grans.

L'evolució ha engolit llur significació present, llur nervi; l'evolució ha seguit sa sort fatal, sobre homes, fets i coses.

I la música ha passat també son romiatge. Els pobles, a mida que s'han clòs a l'espiritualitat i a l'estetisme, a mida que l'afany de bellesa ha esdevingut una necessitat de més en més indispensable a llur existencia, han produït ses plèiades de músics, han format ses escoles que èpoques successives han prosseguit, depurat, engrandit, o refermat. Han format una tradició, i damunt d'ella han basat l'existencia del llur art. Aquest ha tingut invariablement un moment d'intens floreixement: un clímec. La nostra terra, per a la música no l'ha tingut encara. L'obra d'un Brudieu, d'un Flecha, d'un Vila, d'un Pujol, fou obra truncada, esparsa, sovint ignorada i que no va bastar per a cimentar una tradició definitiva i latent. I si avui aquests noms no ens són totalment desconeguts, ho devem sols — ho repeteixo — a qualque artista que, sacrificant sa ambició personal i justíssima, ha ofrenat bona part de ses energíes i de sos coneixements en fer reviure aquells manuscrits menyspreats i preciosos.

No ignoro, ni vull passar en silenci l'obra sincera i bella que alguns dels nostres compositors actuals — pocs per dissort — han portat ja a perfeta realització. Concepcions trobaríem entre ells, especialment algunes del genre choral, que poques escoles ens en podríen enfrontar

d'igual valor, de semblant perfecció. No obstant, no és prou : no és prou a determinar un moviment de renaixement vigorós, el que posseim algunes obres d'indiscutible mèrit; no és prou, car si l'esforç ha sigut afortunat per a algunes de les manifestacions, per a moltes que resten, en un art tan vast com el de la música, ho hem sigut ben poc o gens. Cal que el despertar sia total, que l'època de reviscencia ens arribi més completa, més determinant en ses perspectives múltiples, en sos aspectes diversos. I llavors l'esclat serà més imponent, més avassallador, més important, puix no havent-hi precedent proper, un aital renaixement adquirirà proporcions de provocació espontania. A més, llenceu una mirada escrutadora damunt la via que segueix la mentalitat musical forastera, sa producció, i vos sentireu més plens d'esperances. Arreu veureu signes d'agotament, de manca d'invenció, d'estrabisme, de desorientació, de mires malaltices. En canvi, el nostre ambient, la nostra terra, la nostra idiosincracia, el nostre temperament només ens poden inspirar un art sà, un art clar i fort, serè i profunde : art que responqui a la natura que ens envolta, art que espilli sa beutat poderosa. Sols un factor precisa al somni per a tornar-se realitat : un factor cabdal i importantíssim : aprendre! Aprendre, treballar, veus-aquí nostre medi : no deixar que les belles predisposicions, el talent natural, sien sols guiats per la intuició. Saber lo que es fa, per on es va i per què s'hi va. No esperar-ho tot de l'instint i deixar sense aconduir la corrent rapidíssima d'idees que aboquen cervells joves i fogosos. Cal aprendre a saber-les aplicar, a saber-les guiar, aquelles idees. Cal treballar, treballar molt, aprendre més, car sovint temperaments de primer ordre s'han malversat per manca d'un fonament seriós d'estudi. Es conta ja que Beethoven va dir una volta a Rossini: «Teniu gran talent musical, vosaltres, però no apreneu de música.» La sentencia és potser un xic massa dura, massa categòrica, mes en el fons, si volem ésser sincers, no és del tot mancada de base. Sols el treball, el no desviar-se volent-se aplegar a escoles de nacionalitats que no són la nostra, a modos d'expressar que no sentim, poden fer que el nostre renaixement sia un èxit, una realitat. Llavors el nostre seti en el concert universal hi serà comptat, i potser el deixondiment meridional, llatí, vindrà guiat de l'empenta nostra. Som un dels pobles que té qualitats remarcablement musicals d'intuició, d'espontaneitat i de força, per a imposar-se. Tenim un folk-lore, qual noblesa d'inspiració és incomparable, quasi clàssica, ric en plasticitat, en caràcter, en ritme, en color, en invenció. ¿Quins fonaments desitjaríem més sòlidament cimentats per a deixar-nos breçolar per un sà optimisme? Llei immutable de la natura és que el germen de tota eclosió sia conseqüencia de l'ambient propiciatori : ¿és de creure que nostre esdevenidor musical fós una desgraciada excepció? Esperem, confiem, i, sobretot, laborem! Esperem en la bondat de nostres esperances, confiem en el resultat de nostres esforços, més no oblidem que res s'obté sense l'acció que precipita la realització de l'obra. Cal treballar, cal forçar aquella acció per l'activitat ben guiada. Penseu-hi tots, penseu-hi : laboreu

amb fe i honradament, i un jorn, quan la terra, la nostra, vos esguardi somrient, quan la Catalunya artística hagi assolit aquella alçada desitjada, pensareu amb goig i orgull, tots, grans i petits, que el fruit de vostre treball l'ha feta més gran, l'ha tornada més lluminosa.

He dit.

Memoria pel Secretari

Mestre Francesc Pujol

EXCEL·LENTÍSSIMS SENYORS, SENYORES,

SENYORS:

DESPRÉS de l'hermós parlament que en boca de l'il·lustre artista que presideix aquest jurat acabeu d'oir, jo prou voldría oferir-vos totes les galanies d'un bell exordi, que disposés plaenta la vostra atenció a escoltar-me; jo prou voldría donar a la meva narració l'atractívol desenrotllament d'idees ben exposades, i portar a l'ànim vostre la convicció de coses ben sentides; voldría jo, al resumir ma tasca, desgranar una a una totes les exquisitats d'un bell parlar, tots els brillants conceptes d'una rica fantasía, tota la suggestivitat d'imatges d'una imaginació exuberant; mon voler fóra, en una paraula, que l'espai de temps que forçosament jo vinc a omplir en aquest acte vos fos lleu i agradívol com cosa delitosa; emperò, un és mon desig i altre és mon deure : que la missió a mi encomanada no és missió de galanía i parla bella, ni d'oració fantasiosa i ample esguard. La missió meva és contar-vos el per què i el fonament del veredicte que a l'acte d'avui dóna naixença, historiar-vos el procés del concurs que precedí a la present Festa. I això cal fer-ho, com és d'usança, explicant xifres i detalls tècnics, sospesant mèrits, preant les obres que més s'enlairin, donant, en fi, exacta idea del criteri guiador d'aquest Jurat. Que això és tasca feixuga per qui la diu i per qui l'escolta, prou ho veureu. Mes és llei que així es faci, i anem a fer-ho tot demanant indulgencia i donant-vos fermança de la brevetat més extricte.

Les obres que aquest Jurat tingué d'examinar, en el Sisè Concurs de la Festa de la Música Catalana, foren seixanta vuit.

D'aquestes, vuit corresponíen al Tema primer, chor mixte sobre poesía a lliure elecció. S'imposà, per damunt de totes, la que té per títol *L'Arca de Noè*, i s'imposà tant per la seva originalitat com per la solidesa de tècnica en ella demostrada; mes, per damunt d'aquestes dues qualitats, que no són poques, s'imposà encara amb més força per una fantasía rica a

l'ensems que sobria i discreta, per un sentiment poètic deliciós constantment agermanat amb un humorisme de finor exquisida, per una elevació d'ambient, en fi, sumament difícil d'aconseguir i de mantenir donada la naturalesa de l'assumpte. Cal felicitar-nos de que a la nostra literatura choral, l'autor de *L'Arca de Noè* li hagi ofrenat tan bell joiell.

Foren distingides, a més, amb menció honorífica, dintre d'aquest tema, les obres *Oda a Espanya*, *La Ginestaire* i *La Nevada*, les qualitats de les quals se complau el Jurat en lloar calorosament.

Vuit foren també les composicions que aspiraven al premi del Tema segón, chor a veus d'home, i d'aquestes vuit el Jurat ne trobà dues de sobressortints, acordant partir el premi entre elles. La una, la que duu per títol *El Mal caçador*, és obra forta entre les fortes; tota l'ombrívola visió del mal caçaire hi és evocada amb aspror punyenta; tota la lluminosa claredat de l'hostia que cada any s'enlaira més i més s'hi reflecteix càndida. No podía el gran Maragall somniar més justa realització musical del seu pensament poètic. L'altra obra que comparteix el premi, és d'un caràcter ben diferent, expressat també amb molta justesa i una gran correcció de linies; és una excel·lent traducció del sentiment d'anyorança que inspirà a Mn. Cinto la poesía *Lluny de ma terra*.

També dintre d'aquest tema el Jurat trobà una composició mereixedora de menció honorífica, i és aquesta l'anomenada *Corrandes*, ben garbosament escrita.

Al Tema tercer, premi ofert per l'Excm. Sr. Bisbe de Barcelona a una missa d'estil popular-gregorià, tres foren solament les composicions que hi concorregueren; i d'aquestes, s'emportà els sufragis unànims del Jurat la que porta per lema *A la Mare de Déu de Nuria*, lema el més escaient, ja que el tema sobres el qual se desenrotlla tota l'obra són els populars *Goigs a la Verge de Nuria*. L'autor d'aquesta missa ha sabut agermanar d'una manera ben feliç el caient de la tonada popular amb el sentiment religiós, exornant-la amb la riquesa melismàtica de la monodia gregoriana.

Altra missa trobà el Jurat digna de distinció, concedint-li menció honorífica, i és la que porta per lema *Ave Maria Advocata nostra*, en la qual l'intent d'evocació gregoriana és potser massa marcat, en detriment del caràcter popular que a l'ensems s'hi demanava.

An el Tema quart, premi ofert per l'Excm. Sr. D. Eusebi Bertrand i Serra a la mellor composició per a gran orquestra, hi concorregueren dotze obres; essent aquest el tema que s'emportà la preferencia dels nostres compositors, com pot veure's pel nombre de composicions i per la llur importancia, que reclamà d'una manera especial l'atenció del Jurat. Obres d'una

gran extensió en sa majoría i d'una tècnica ben sòlida moltes d'elles, tingué el Jurat d'anar garbellant, imposant-se al fi el poema simfònic *Vallencís*, an el que se li regonegueren mèrits superiors.

Es, aquest poema, d'una factura ben moderna, tant en lo que afecta a la composició com al treball orquestral, en el que la coloració dels instruments hi és savia i artísticament empleiada. Els temes són distingits, inspirats en enlairat ambient, i la descripció poemàtica hi és feta de manera admirable, amb un excel·lent sentit de proporcions i de contrast. El jurat es felicita d'haver pogut premiar obra d'aital importancia, com també es felicita d'haver pogut distingir, mencionant-les honoríficament, les composicions *L'Any mil*, *Rudy*, *Suite* en *sol* menor, *Scherzo*, i *L'Aparegut*. Cal fer remarcar que en aquestes distincions el Jurat s'hi complau d'una manera especial, car les obres honorades revelen l'existencia d'un estol d'ardit jovent que a la composició orquestral se dedica amb empenta i condicions que han de donar dies de gloria a la terra que els vegé nàixer.

El premi al Tema cinquè, ofert per l'*Ateneu Barcelonès* a un quartet de corda, no pogué adjudicar-se.

Tres foren les composicions que hi concorregueren i sols a una pogué mencionar el Jurat, la *Sonata per a quartet de corda*, que es distingeix força de les altres dues.

Al Tema sisè, premi de la *Lliga Regionalista*, hi vingueren quatre col·leccions de melodíes originals per a cant i piano; emportant-se'n el premi la que duu per lema *Tristoies*. Ben sentides, ben inspirades i amarades d'emoció sincera són aquestes melodíes.

El premi ofert per l'*Academia de la Joventut Catòlica* a la millor col·lecció de cants populars-religiosos, se vegé pretengut per un sol concursant, i aquest se l'emportà amb son recull que té per lema *Gloria et honore*. Bell és aquest recull, però més ho és encara per la quantitat que per la calitat, respecte de la qual hauría estat potser de desitjar un més exigent esperit de selecció.

Els premis oferts als temes vuitè, novè i desè pel *Centre Excursionista*, *Unió Catalanista* i *Associació Musical*, no s'adjudicaren.

Al premi del Tema onzè, ofert per l'*Associació de Música da Camera*, hi concorregueren cinc composicions per a orquestra de corda. Bona ha estat també aquí la collita, car de cinc concursants foren dues les obres premiades, essent necessari transferir an aquest tema, amb

autorització del donant, una part del premi de l'*Ateneu Barcelonès*, a l'objecte de crear un premi extraordinari parió al de l'*Associació de Música da Camera* i premiar les dues obres mereixedores, anomenada la una *Moment somfònic* i *Elegía i Scherzo fantasiós* l'altra. Ambdúes obres, tot i essent filles de joves compositors, apareixen ja com el fruit d'una maturitat i experiencia remarcables. Sòlides, fermes, amb un sentit magnífic de la sonoritat orquestral, amb una musicalitat on vessa i es desborda la jovenesa de sos autors, fan esperar d'aquests, i en un esdevenidor no llunyà, ben glorioses gestes.

Al Tema dotzè, premi ofert per l'*Associació de Nostra Senyora de Pompeia*, hi vingueren dues col·leccions de cants a la Mare de Déu. De les dues, una especialment, ofería caràcter ben remarcable i qualitats no petites, encara que, a judici del Jurat, poc afermades, com si fossin de qui cerca orientacions novelles. Es per aquesta causa que se la mencionà honoríficament, sense adjudicar-se el premi.

El Tema tretzè, amb son premi destinat a una composició de caràcter joiós, o tempta poc als compositors o ofereix dificultats de tal mena que pocs s'atreveixen a afrontar. Lo cert és que sols tres composicions hi vingueren destinades, i de les tres, una de ben hermosa, encara que, per no trobar-se prou dintre el caràcter del tema, no se li pogué adjudicar el premi. No volgué el Jurat, no obstant, que aquesta obra deixés de rebre la distinció que es mereixía, i obtingué de la Junta de l'ORFEÓ CATALÁ la creació d'un premi especial que se li adjudicà. S'anomena *Corpus* aquesta composició, i glosa de feliç manera gran part de la soperba poesía d'en Maragall, amb l'alegra i popularíssima tonada de «els gegants, els gegants, ara ballen, ara ballen».

El Tema catorzè, amb el premi de la *Societat Anònima Casa Dotésio*, destinat a una col·lecció de transcripcions de música dels vells mestres catalans, quedà desert, i és sensible, car la necessitat d'investigar el nostre passat es fa cada dia més evidenta, si volem ben fonamentar les obres del present.

Altre premi oferí la *Casa Dotésio* al Tema quinzè, i fou adjudicat a la única obra que hi concorregué, *Preludi i fuga* en *re* menor, per a orgue.

Aquesta obra porta per lema *Nou i vell*, i ben cert que li escau, car en ella s'hi barreja la severitat del clàssic estil amb qualques ullades al gust modern.

El premi al Tema setzè, ofert per D. Joaquim Pena, s'adjudicà a la *Col·lecció de tres peces*

característiques per a piano, la més sobressortint de les tres composicions que an aquest tema concorregueren. Demostra l'obra premiada un bon coneixement de la tècnica i sonoritats del piano, a l'ensems que un sentit musical ben remarcable.

Els premis als temes dissetè, divuitè i dinovè, oferts per l'ORFEÓ CATALÁ, D. Ramón Roca i Sans i l'*Associació Sabatina de la Mare-de-Déu de la Mercè*, no s'adjudicaren.

I veus-aquí finida la meva tasca. Ara, que els vostres aplaudiments, a l'escoltar les obres premiades, donguin an el veredicte del Jurat aquella sanció tan volguda i desitjada per sos autors, els quals, més que per a nosaltres, per vosaltres han escrit ses obres.

He dit.

Discurs de gracies

per en Lluís Serrahima

AN en Joaquim Cabot, el nostre President, que ara vos hauría parlat, com ell sab fer-ho, tristeses que Déu li ha enviat el tenen allunyat d'aquesta festa, i la Junta de l'ORFEÓ me dóna ara l'encàrrec de dir-vos dos mots d'agraiment i de comiat.

Complint la comanda he de començar dirigint-me a la nostra reina, reina de la música, que ho és, no sols per haver-la nomenada el mestre premiat, sinó també per mèrits propris de tots coneguts i admirats en aquesta mateixa sala. Moltes mercès!

A les autoritats dignissimes que ens presideixen : el nostre Alcalde, l'Ajuntament, la Diputació, el representant de l'Il·lm. Prelat, que ens han ajudat tantes vegades; tot el nostre agraiment per la cooperació d'avui i la de sempre.

An els generosos donadors dels premis, a vosaltres que amb tan bon acert els haveu distribuït, i an els qui en noble lluita hi aspiraren i els han guanyat, o no, a tots mercès i enhorabones.

I a vosaltres, públic; el nostre públic, el públic de l'ORFEÓ : a vosaltres que no ens deixeu mai, que ens acompanyeu sempre, i que amb vostres aplaudiments i vostres entusiasmes ens ajudeu en la nostra obra, en l'obra de l'ORFEÓ, que va sempre avant : amb tot el cor, moltes mercès!

I ara, escolteu un prec : així com fins avui ens haveu ajudat, ajudeu-nos sempre : no ens deixeu. L'ORFEÓ vos necessita a tots i ara més que mai : d'aquí pocs mesos l'ORFEÓ

farà vint-i-cinc anys i volem commemorar tan alegre data amb festes extraordinaries; a tots vos hi convidem, però comptem amb tots; ajudeu-nos i tingueu la seguritat de que al treballar per l'ORFEÓ, treballeu per Catalunya, perquè cantant cançons, també es fa patria.

Ressenya de la Festa

Vivíssima espectació despertà, com de costum, la Festa de la Música Catalana, i major, si hi cab, en el seu sisè Concurs, per circumstancies diverses que li donaren un més alt interès musical que feia esperar als devots de la nostra música amb gran desig la diada del 30 d'octubre.

La circumstancia d'oferir-se per primer cop en el present Concurs un important premi, donat per l'Excm. Sr. Eusebi Bertrand i Serra, per adjudicar-se a una obra per a gran orquestra i l'haver-se concedit, a més d'aquest, dos altres a composicions simfòniques (que s'executarien en l'acte de la Festa) i mencionat honoríficament mantes altres de distingits compositors catalans, féu, segurament, despertar tal espectació. A més, el títol i caràcter de l'obra choral premiada amb la Flor Natural i, per fi, la diversitat de genres dels demés premis concedits, que prova el ric floreixement del nostre art musical, donaren al present Concurs de la Festa de la Música Catalana l'interès i importancia inusitada de que parlàvem al començament. I si a tot això hi afegim encara la circumstancia de que el discurs presidencial anava a càrrec de l'eminent violinista i compositor en Joàn Manén — qui presidí el Jurat per malaltia del mestre Sánchez Gavagnach — tindrem plenament justificada l'espectació que oferia aquest any la festa fundada per l'ORFEÓ CATALÁ.

Es pot suposar, doncs, quina fou la gentada que assistí al Palau de la Música Catalana la vetlla del dia 30 d'octubre. No obstant, sia'ns permès, per ésser fidels cronistes de tan solemnial acte, pedra de toc del nostre estat musical, ressenyar amb els majors detalls possibles aquesta nostra festa germana d'aquella altra, tan gloriosa pels fruits donats, els Jocs Florals literaris, propulsors d'aqueixa gegantina ona d'art i sentiment patriòtic que va invadint la nostra terra.

Presidí l'acte l'Excm. senyor Alcalde, el qual tenía a la dreta el representant de la Diputació i Vice-president de la Mancomunitat, Sr. Albert Bastardas, el Tinent d'alcalde, en Martí Matons, i a l'esquerra el delegat de l'Il·lm. senyor Bisbe, Dr. Cararach, el Diputat provincial, Sr. Puig i Cadafalch i el Vice-president de l'ORFEÓ CATALÁ, en Josep Llimona. Figuraven també a la presidencia, els Regidors Srs. Nolla, Busquets, de Riba i Rita; els Diputats provincials, que assistiren a l'acte en corporació, Srs. Jansana, Roma i Estapé, el delegat del Secretari i el Majordom del Cos provincial, i, per fi, la Junta Directiva de la nostra entitat. A la mesa d'enfront hi figuraven els membres del Jurat mestres Sr. Manén, Sr. Millet, Sr. Borràs de Palau i Sr. Pujol.

En el fons de l'hemicicle, s'hi alçava el setial que devía ocupar la Reina de la Festa, voltat de

plantes i cobricelat per la bandera catalana, i al seu peu, convenientment disposada, hi prengué lloc la massa choral de l'ORFEÓ : els homes vestits d'etiqueta i les dames habillades de blanc i tocades amb mantellina.

La comitiva, que entrà en llarg seguici, pel fons de la sala, portant al cap la Senyera, fou repetidament aplaudida.

Obrí la Festa el Sr. Alcalde, i, acte seguit, el President del Jurat, Sr. Joàn Manén, llegí la seva oració inaugural les belleses de la qual, així com son pregón sentit catalanesc, féu que s'aplaudís llargament i amb ver entusiasme. Els nostres lectors podràn fruir tal formós treball en altre lloc de la REVISTA, on hi figura íntegre.

A continuació, el Secretari del Jurat, mestre Francesc Pujol, llegí la *Memoria* (que també publiquem en altre lloc) de les tasques d'aquell, essent atentament escoltada per la crítica conscienciosa i justa que de les obres premiades s'hi fa.

El propri Sr. Pujol començà la lectura del veredicte, anunciant-se que el premi de la Flor Natural havía sigut adjudicat a l'obra *L'Arca de Noè*, lema : *¡Sic!*, i guanyat pel notable compositor el mestre Vicents M.ª de Gibert i Serra, el nom del qual, força conegut del públic filarmònic per ésser autor de mantes obres ben exquisides, fou rebut amb una gran salva d'aplaudiments; salva que es repetí al presentar-se l'autor a recollir la flor que li oferí el Sr. Alcalde per fer-ne ofrena a la qui anava a ésser proclamada Reina de la Festa.

Del braç de l'artista i acompanyada dels Srs. Arajol i Serrahima, membres de la Junta de l'ORFEÓ, i precedida de dos patges i guardes de la ciutat, ocupà la gentil damisela el seu lloc d'honor, mentres el públic, la presidencia i els orfeonistes, de peu dret, li tributaven una vibrant ovació.

Apaivagats els aplaudiments, l'Alcalde Sr. Martínez Domingo proclamà Reina de la VI.ª Festa de la Música Catalana, a la senyoreta na Dolors Roig i Tintorer.

Un moment després, ompliren l'espai els acords de la bella composició del mestre Gibert, *L'Arca de Noè*, que, sots la direcció del mestre Millet, cantà l'ORFEÓ. La novitat de caràcter i la moderna factura, així com l'exquisit humorisme de tota l'obra (la lletra de la qual és del propri autor), complagueren força a l'auditori que aplaudí llargament, obligant al Sr. Gibert a presentar-se de nou a l'hemicicle.

Seguint la lectura del veredicte, s'anuncià que han sigut mencionades honoríficament les composicions que obtaven al mateix premi, *Oda a Espanya*, lema : *Catalunya*, de n'Alfons Vila; *La Ginestaire*, lema : *L'Amor dels Amors*, d'en Joàn Pujol i *La Nevada*, lema : *Impressions*, l'autor de les quals es desconeix.

El premi de 250 ptes. corresponent al segón tema, ofertes al mellor chor per a veus d'home, es parteix entre les composicions *El Mal caçador*, lema : *Visió*, d'en Vicents M.ª de Gibert, i *Lluny de ma terra*, lema : *Oh Patria*, de Mn. Mariàn Viñas. Aquests dos chors, que foren també executats, tingueren, cada un per sí, gran èxit. Obtingué, a més, una menció honorífica, el chor *Corrandes*, lema : *I va de vals!*

El tercer tema, corresponent al premi de 250 ptes. ofertes pel senyor Bisbe Dr. Laguarda (a. C. s.), fou adjudicat a la *Missa d'estil popular-gregorià*, amb acompanyament d'orgue, lema : *A la Mare-de-Déu de Nuria*, essent-ne autor Mn. Lluís Romeu, de Vich. Per un incident ocorregut a l'orgue a última hora, no es pogueren executar els dos fragments que estaven anunciats en el programa. Aquest premi tingué també una menció corresponent a una altra *Missa* d'en Pere Solé Balcells.

El premi de 1,000 pessetes corresponent al quart tema, ofert pel president de l'Orquestra Simfònica de Barcelona, l'Excm. Sr. Eusebi Bertrand i Serra, fou concedit al Poema Simfònic *Vallencis*, lema : *Simfo-temàtic*, del qual resultà esser-ne autor el conegut i notable compositor Joàn B. Lambert. An aquest premi hi corresponguereu les cinc mencions honorífiques següents: *L'Any mil*, lema : *Supersticions* (poema simfònic), de n'Alfons Vila; *Rudy*, lema : *Tradició* (llegenda simfònica), de n'Enric Nogués; *Suite en sol menor*. lema : *Fent Art fem Patria*, d'en Ferràn Ardevol; *A modo de Scherzo*, lema : *Scherzo*, d'en Juli Garreta, de Sant Feliu de Guixols, i *L'Aparegut*, lema : *¡Vaghia, aixecat, que ja ve'l jorn!* (poema simfònic), d'en Josep Masllovet.

El tema quint, corresponent al premi de 250 ptes. ofertes per l'*Ateneu Barcelonès*, no s'adjudicà, corresponent una menció honorífica a la *Sonata per a quartet de corda*, lema : *Beethoveniana*, de Mn. Josep M.ª Padró, de Girona. A proposta del Jurat es creà un premi extraordinari de 150 ptes., ofertes pel propri *Ateneu*, per a distingir la composició *Elegia i Scherzo fantasiós per a instruments d'arc*, lema : *Voliaines*, de n'Enric Nogués. El premi de la *Lliga Regionalista*, corresponent al sisè tema, fou concedit a la *Col·lecció de Melodies per a cant i piano*, lema : *Tristoies*, d'en Joàn Vidal Roda. D'aquesta col·lecció, la Srta. Andreua Fornells n'executà les intitulades *La Filla del pescador*, *De Vell a Vella* i *Cap-vespre*. Les acompanyà el propri autor, tenint-se de repetir la darrera a precs del públic, que les rebé amb gran aplaudiment.

El premi de l'*Academia de la Joventut Catòlica*, fou adjudicat a la *Col·lecció de Cants religiosos-populars*, lema : *Gloria et honore*, de Mn. Miquel Rué, de Girona. La secció de senyoretes de l'ORFEÓ, cantà : *Planys del cor de Maria* i *L'ànima arrepentida*. Foren molt celebrades.

Els premis corresponents als temes vuitè, novè i desè, no s'adjudicaren. L'onzè, que corresponia al premi de 150 ptes. de l'*Associació de Música da Camera*, es concedí a la composició *Moment simfònic*, lema : *Joventut*, de n'Alfons Vila.

Sots la direcció del mestre Rabentós, director d'aqueixa entitat, l'orquestra de corda de la mateixa executà al final de la festa, l'obra d'en Vila i la d'en Nogués.

El públic, que amb viva atenció escoltà les dues belles produccions dels joves compositors, tots dos executants en la propria orquestra, aplaudí al final amb visible agrado.

Els dos següents temes no s'adjudicaren, concedint-se, però, una mènció al *Recull de cants a la Mare de Déu*, lema : *Ave Maria, Virgo Serena*, de Mn. Vicents F. Casajús, i es creà un premi extraordinari, que el concedí l'ORFEÓ CATALÀ, per adjudicar al chor de caràcter joiós, *Corpus*, lema : *Flaire de ginesta*. Resulta esser-ne guanyador el Sr. Joàn Vidal Roda. L'ORFEÓ CATALÀ féu conèixer aquesta composició : l'èxit fou unànim, aplaudint-se llargament a l'autor, que es presentà mantes vegades.

El premi al tema catorzè, de la *Casa Dotésio*, a la mellor col·lecció d'obres chorals desconegudes d'autors catalans anteriors al segle XVIII, es declarà desert; adjudicant-se un altre, ofert per la propria casa editora de música, al *Preludi i fuga en re menor*, per a orgue, lema :-*Nou i vell*, de Mn. Josep M.ª Padró. Per la mateixa causa abans esmentada, no pogué executar-se com s'havia anunciat.

El premi del Sr. Joaquim Pena, corresponent al tema setzè, i consistent en la partitura d'orquestra de *Parcival*, fou concedit a la composició *Tres peces característiques per a piano*, d'en Tomàs Buxó. El propri autor executà *Marxa fúnebre* i *Dança catalana*, que s'aplaudiren força.

Els restants premis, corresponents als temes dissetè, divuitè i dinovè, no foren concedits.

No cal dir que cada autor, al presentar-se a recollir el premi, fou rebut amb la més viva simpatia.

Termenada la concessió dels premis, el vocal de la Junta de l'ORFEÓ Sr. Lluís Serrahima, en nom de la institució donà les gracies en un sentit parlament el text del qual figura en altre lloc. Les paraules del Sr. Serrahima foren coronades amb unànims aplaudiments.

Acte seguit el Sr. Alcalde, n'Antoni Martínez Domingo, va declarar acabada la festa, oferint el braç a la formosa Reina, qui, seguida de les demés autoritats i personalitats de la presidencia, deixà llur setial en mig d'una grandiosa ovació; ovació que es lligà amb la que saludà els vibrants acords del *Cant de la Senyera* i *Els Segadors*, amb els quals es clogué el solemnial acte.

Notes de teoria i estètica musicals

El valor de l'armonía

I

Què és el fenomen sonor que anomenem *acord?*

(Continuació)

DISSONANCIA

SIGA'M permès que, en lloc de pretendre definir el fenomen, presenti algunes interpretacions i definicions d'ell fetes per tractadistes i homes de ciencia il·lustres.

Fétis (*Traité de la Théorie et de la Pratique de l'Harmonie*) : «Il est des intervalles qui, bien que conformes à l'unité de ton, ne plaisent point par eux-mémes et ne satisfont le sens musical que par leur enchaînement avec les consonances : on leur donne le nom de dissonances.» — «La dissonance de deux notes résulte de ce qu'elles se touchent, soit dans l'ordre direct, soit dans l'ordre indirect : ainsi les notes *ut* et *re*, en quelque position qu'elles soient, forment entre elles une *dissonance.*»

En el tractat d'Armonía de Richter s'hi diu que *la paraula dissonancia* s'aplica als intervals que, si no són modificats, no plauen ni és satisfactori l'efecte que produeixen a l'ohit, i *que diversos acords poden ésser consonants o dissonants segons la posició dels intervals que els componen.*

Albert Lavignac (en sa obra *La Musique et les Musiciens*) ens diu : «Plus les sons partiels sont proches du son principal, mieux ils lui font cortège, et mieux aussi ils l'accompagnent et produisent sur notre organisation la sensation agréable que nous qualifions de consonance. Si, au contraire, les sons partiels sont tres éloignés de leur son fondamental, et par conséquent très rapprochés entre eux, nous n'avons plus la perception d'un tout homogène, mais d'un son pauvre en lui-même, accompagné d'un bruit désagréable : c'est la dissonance.»

No faig cap comentari a les tres *explicacions* antecedents, sols demano al llegidor de bona voluntat que el faci ell mateix.

Helmholtz (*Théorie physiologique de la Musique*) : «Il y a consonance, quand plusieurs sons simultanément émis n'exercent pas l'une sur l'autre cette action perturbatrice. Dès que les rapports numériques des consonances ne son pas exactement observés, il se produit des battements, c'est-à-dire que les sons complexes eux mêmes, ou leurs harmoniques, ou leurs sons résultants, se renforcent et s'affaiblissent alternativement les uns les autres. Ces différents sons, au lieu de coexistir intégralement dans l'oreille, s'y nuisent réciproquement. Nous appelons se phénomène *Dissonance.*»

Gevaert, en sa magna obra *Traité d'Harmonie*, ens diu que és un sò que no es fusiona amb els altres i resta netament separat dels demés que, essent consonants, formen part de l'agregació; «l'inconsonance ou dissonance», diu que es produeix «lorsque les deux sons frappés en acord restent nettement séparés dans l'impression auditive». També ens diu en la pàgina 72 de son tractat, que el sentiment senyala com a *nota dissonant* «tout son sur-ajouté a l'accord primaire qui fait la base de l'agrégation».

Riemann també parteix del principi de la pertorbació i de la no coexistencia de sons antagònics. En son *Musik-Lexikon* (article «Dissonanz») diu : «ist die Störung der einheitlichen Auffassung (Konsonanz) der zu einem Klange zusammengehörigen Töne durch einen oder mehrere Töne, welche als Vertreter von andern Klängen verstanden werden müssen». (Dissonancia és la pertorbació de la percepció de la unitat de conjunt [consonancia] que en una sonoritat homogenia se produeix per un o varis sons que deuen entendre's com a representants d'altres armonies.) També ens diu, afirmant l'anterior definició, en l'article «Intervall», que «Dissonante Intervall sind diejenigen, welche von Tönen gebildet werden, die nicht demselben Klange angehören.» (Intervals dissonants són aquells que estàn formats per sons que no pertanyen a la mateixa armonía.)*

Podríem, també, citar la teoría dels graus de fusió entre els sons establerta per Stumpf, però no ens portaría ni una major llum ni una mellor definició del concepte dissonancia.

Aquí tenim, doncs, algunes explicacions i definicions sobre el fenomen que anomenem *dissonancia*. Succeeix, però, que varies definicions d'una *cosa*, o bé han d'ésser reductibles a una única definició fonamental o bé poden entrar en la categoría de dubtoses si són irreconciliables; quan un fenomen pot ésser definit de distintes maneres i sota distints conceptes, o bé és molt complexe o bé no és prou conegut en sa veritable essencia. Cadaú dels definidors ha observat del fenomen lo que li convenía, són definicions individuals i potser algunes d'elles apriorístiques; en aquest cas devem considerar-les com a dubtoses; lo únic de comú que, ben

* Traduexo el substantiu *Klang* per *armonia*, però dec advertir que en alemany *Klang* no significa justament *armonia* sinó que, traduïda amb sa justa accepció, aquesta paraula significa «sonoritat», «ressonancia», «timbre» i, per extensió, també s'aplica a «acord» i a «sò».

examinades i procurant conciliarles amb bona voluntat, trobem en les que havem deixat apuntades, és que el fenomen *dissonancia* prové de la no fusió del component que dissona amb els demés que consonen entre sí, o siga : (Gevaert), *un sò que resta netament separat dels altres;* si no volem admetre una interpretació tan radical podem dir que és (Helmholtz) *un element pertorbador de la consonancia*, i si es vol estrènyer més el concepte i dar-li una accepció més musical, aleshores, podem dir que és (Riemann) *una armonía consonant que és pertorbada per elements pertanyents a altra armonía.* Això és lo que es desprèn de les definicions i explicacions que havem citat.

Jo ignoro fins a quin punt poden ésser profitoses per a la comprensió del fet armònic aquestes distintes nocions que trobem del fenomen «dissonancia»; a dintre meu, però, hi sento tot una altra cosa (i crec que no seré jo l'únic), però no val a fiar-nos de pressentiments ni d'intuicions no regulades ni subordinades pel raonament just i correcte.

Si la dissonancia fos un element pertorbador, la intervenció de la qual en el nucli sonor hagués de produir-nos una impressió desagradable, podríem dir, en justa reciprocitat, que la consonancia constituiría el *desiderâtum* de l'expressivitat musical, puix essent el llenguatge utilitzat pel músic més agradable i més comprensible, la ideología de la frase musical sería més concreta i més assequible a la intel·ligencia, o siga, el fet musical sería més bell i ens plauría més com més simple fos, com menys dissonancies hi figuressin. Els fets, les realitats tangibles, ens demostren precisament tot lo contrari : l'ordre progressiu seguit en les fórmules sonores polífones descobertes i utilitzades en la Música, ens ha portat a poder disposar d'una riquesa de colors sonors justament a favor de les essencialment dissonants; i entre tota la immensa serie d'agregacions de sons amb que compta l'Armonía moderna, únicament hi figuren — fixem-nos-hi bé — ¡dues agregacions, dos acords consonants! Això fa suposar, amb molta verosimilitut que si la dissonancia fos i actués com un agent pertorbador, el procés hauría seguit un camí contrari, i en lloc d'anar-nos-en de lo simple a lo complexe, hauríem anat de lo complexe a lo simple.

Per sort, no és així, encara que tots els definidors i tractadistes s'hi empenyin. El fenomen que anomenem *Dissonancia* no és res d'això, no és aital element pertorbador, ans al contrari, jo l'anomeno *element vivificador*; els teòrics i els científics s'han afanyat en voler-nos descobrir i posar de manifest el fenomen justament quan els sistemes armònics utilitzats pels músics estaven saturats de dissonancies, sens que de ses descobertes se'n puga trobar en cap obra ni pàgina musical la més petita demostració de sa virtualitat com tampoc de sa utilitat; i és degut a que del fenomen en qüestió sols se'n procurava conèixer les causes productores, però se descuidava per complet estudiar la seva eficiencia en el fet musical.

Deixant apart, doncs, les causes productores de la *dissonancia*, per no ésser aquí el lloc

ni l'oportunitat d'exposar-les, procurant subjectar-nos al nostre enunciat inicial, coneixent ja i deixades exposades les múltiples consideracions a que ha dat lloc tota una porció de concauses i concurrencies que intervenen en la manifestació, audició i comprensió del fet armònic considerat en abstracte, intentarem, encar que breument, a fi de no fatigar l'atenció del llegidor de bona voluntat que fins aquí m'hagi anat seguint, exposar alguns raonaments que ens guiin en l'adopció de nostre criteri sobre l'eficiencia i l'actuació de la dissonancia a l'intervenir en els nuclis sonors; puix sens aquest dato no podríem arribar a una síntesi completa que ens expliqui, virtualment i per una fàcil i lògica deducció, lo que ens havem proposat posar de manifest en aquest nostre ben modest treball.

ESTABILITAT. INESTABILITAT. MOVIMENT EN ELS NUCLIS SONORS

Una agregació de sons, un acord, segons siguin sos components i la disposició que aquests tinguin en el nucli, pot dar-nos idea del repòs o estabilitat, de la inestabilitat o bé del moviment sonor.

Quan un acord consonant se'ns presenta bastit al damunt del seu sò bàsic* ens dóna idea del repòs o de l'estabilitat sonora.

L'efecte d'estabilitat sonora en una agregació o acord, no pot produir-se d'altra manera, i ens ho demostren les fórmules varies de cadencia terminal; a ningún músic se li acceptaría, sens discutir-se el cas, una fórmula terminal en la qual l'acord final no es presentés consonant i amb son sò bàsic al dessota, siga el que es vullga l'acord antecedent; és aquest, doncs, un requisit i una condició indispensable per a conèixer i comprendre quan s'escau el moment en que fineix la peroració.

Si en lloc de figurar com a baix de l'acord el sò bàsic de l'agregació consonant, fem figurar-hi un altre dels components, aleshores l'efecte produït ja no és d'estabilitat ni de repòs, sinó que la idea que ens dóna és d'inestabilitat, i, per tant, l'acord que es presenta inestable deu ésser seguit d'algún altre element si se'l vol utilitzar per a vincular-hi amb ell el moment terminal d'una manera concreta, puix en aquella posició falsa no hi podem comprendre el moment finit sinó que ens indica un moment de caràcter suspensiu i mai de caràcter conclusiu.

Les fórmules cadencials nomenades *Cadencia perfeta*, *Cadencia plagal*, *Semi-cadencia* i *Cadencia suspensiva*, constitueixen la demostració més senzilla del nostre enunciat; les dues primeres són fórmules terminals conclusives d'una manera concreta; la *Semi-cadencia* és una

* Distingeixo, sempre, tres menes de sons graves en els nuclis o acords : *sò generador* o *sò fonamental*, *sò bàsic* i *baix de l'acord;* les denominacions són prou clares per a evitar-me l'entrar a explicar-les.

fórmula de caràcter conclusiu amb interrogant,* i la *Cadencia suspensiva* és inapte per a rebre al seu damunt el moment terminal del discurs musical; el seu caràcter no és conclusiu sinó purament suspensiu o incisiu.

Però, al nucli sonor que se'ns presenta sens estabilitat, no devem considerar-lo únicament en el concepte de que puga ésser o no terminal, sinó que, virtualment i per la propria posició, encar que té llibertat de moure's en qualsevol sentit, no venim obligats, a l'utilitzar-lo, ni a resoldre'l ni a concretar la seva actuació fent-lo seguir d'un altre nucli, ja que no ho necessita, puix a l'ésser consonant és ja un element sonor prou concret per sí mateix.

Exemple:

Wagner : *Parsifal* (Preludi)

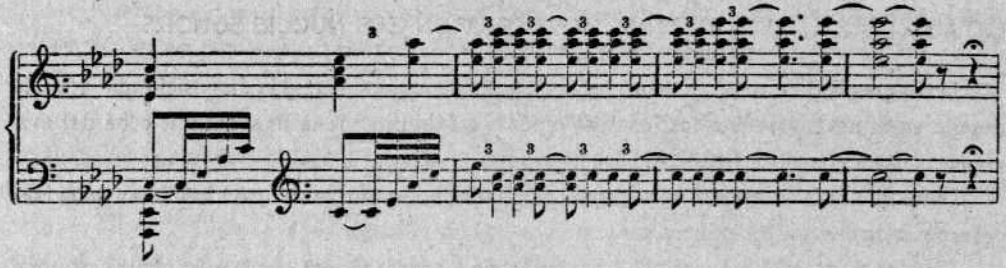

Un nucli consonant al qual li restem del grave el seu sò bàsic sobre el que ha de gravitar naturalment per a posseir el repòs, no el posem en moviment ja que no hi figura ningún element pertorbador de l'estabilitat que necessiti reduir-se o ens obligui a evolucionar per a fer desaparèixer la seva influencia (que és el cas de la dissonancia); l'estabilitat perduda la recobrarà el nucli des del moment en que corretgim aquella falsa posició reintegrant-li aquell component en el lloc en que ha d'estar i per mig del qual li és possible adoptar una posició estàtica i d'equilibri complet.

Veus-en aquí uns exemples:

Pedrell : *Comte Arnau* (Primera part, VI)

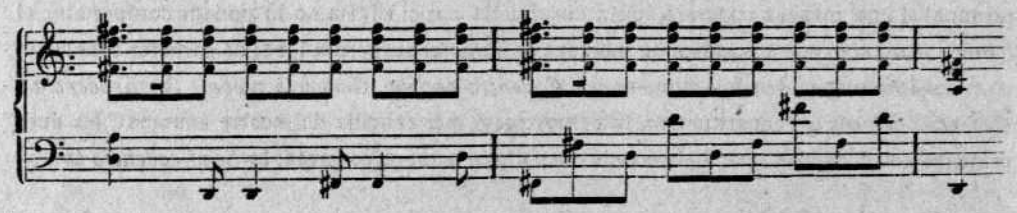

* L'efecte no és degut al nucli sonor, sinó a l'actuació tonal del nucli, de la qual prescindeixo per complet aquí.

Wagner : *Parsifal* (Primera part, al final del recitatiu de Gurnemanz)

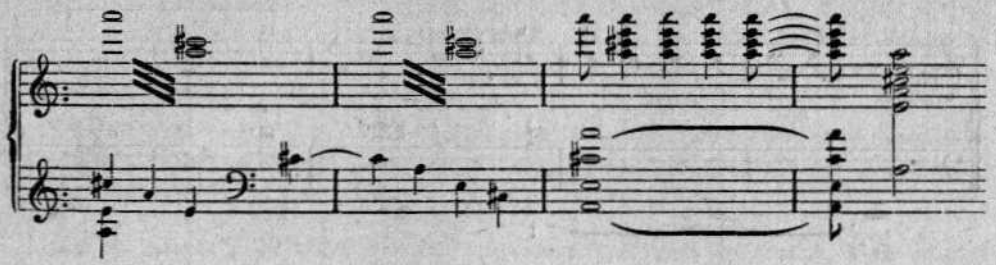

Beethoven : (*Sonates per a piano*, núm. 12, Ob. 26, final de la Var. V)

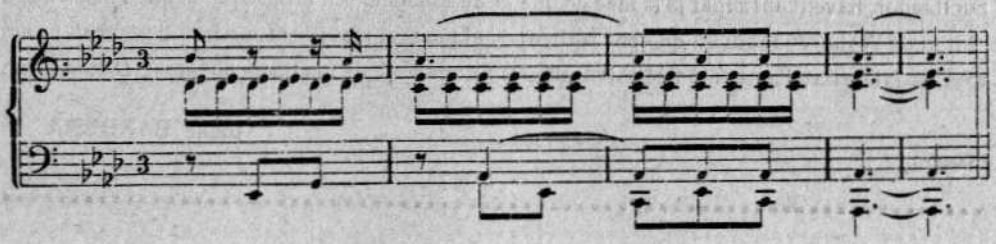

En els exemples aquests veiem com el nucli sobre el qual ha de verificar-se el moment terminal, una vegada recobra la disposició adequada en els seus components, recobra de fet la seva estabilitat que havía perduda momentaniament.

Al nucli en posició inestable no precisament devem admetre'l sota el concepte d'ésser o no un element de concretació, sinó que, al regoneixer-li, com li havem regonegut, l'aptitut i llibertat per a verificar moviments, pot, en virtut d'aquesta mateixa facultat, i en moments de plena divergencia del centre tonal, anar a buscar i trobar el moment de repòs o el moment estàtic i de concretació al damunt d'una altra armonía, si és que no es tracta, com en els exemples suara exposats, del moment finit de la peroració, de l'enunciat o del detall musical localitzat al damunt d'ell mateix.

Exemples demostratius:

Wagner : *Parsifal* (Primera part : I)

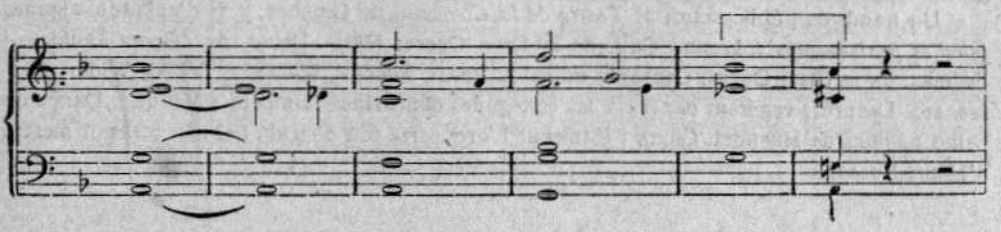

Pedrell : *Comte Arnau* (Segona part, II)

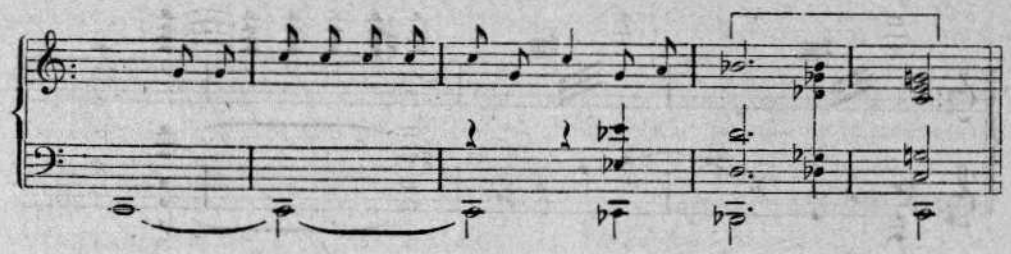

Ara, doncs, que coneixem perfetament els dos conceptes *estabilitat* i *inestabilitat* en el nucli sonor, havent anticipat ja la idea de que la dissonancia, a l'influenciar al nucli consonant, el treu de l'estat de repòs en que pot trobar-se i el posa en moviment, podrem ja apreciar amb tota sa integritat l'actuació decissiva que en el nucli té el fenomen nomenat *Dissonancia.*

JOSEP BARBERÀ

(Seguirà.)

Des de Suïça

VET-ENS-AQUÍ al començament del nou curs. En mig de la gran agitació que comença, es reserva potser poc lloc a l'art ver, fet sobretot de concentració i de recolliment. Hom se contenta, generalment, d'impressions confuses, superficials, passatgeres; s'escolten notes i més notes, en lloc d'intentar descobrir el pensament d'un Beethoven o de qualsevol altre gran mestre. Avui, no obstant, és quan cal desitjar més que mai que l'art esdevingui un refugi pel pensament, un medi d'elevació espiritual.

Hem tingut els artistes de la *Comedia Francesa*, de París, en el *Gran Teatre* de Ginebra. Vet-aquí uns còmics que representen brillantment l'esperit d'un poble : sintetitzen ses glories. Sentírem belles pàgines de Racine, Hugo, Musset, Beaumarchais i de Banville.

Un nombrós públic acudí al *Teatre de la Comedia*, de Ginebra, a fi d'aplaudir algunes *estrelles* parisenques : Ivonne Gall, de la Gran Opera; María Delna, de l'Opera Còmica; i Delmas, de la Gran Opera. Cantaren obres de Verdi, Puccini, Massenet, Vidal, Widor, Busser, etc. Després, vegérem dançar a les conegudes dançarines Zambelli i Meunier. Dançaren belles pàgines de Haendel, Gluck i Rameau. L'orquestra fou dirigida pel ben conegut mestre n'Henri Busser.

Un jove violoncel·lista nomenat Karjinsky acaba de tocar amb gran èxit en la sala del Conservatori. Executà una *Sonata* de Boccherini, el *Concerto* de Dvorak, *Adagio* i *Allegro* de Schubert, les *Variacions* de Tschaikowsky i el *Concert* de Lalo. En Karjinsky és deixeble de n'A. Rehberg (del Conservatori de Ginebra) i d'en Hugo Becker, de Berlín. Es un violoncel·lista de gran talent.

Ginebra posseeix, ara, un *Institut Jaques-Dalcroze*. S'hi organitzaràn bells espectacles coreogràfics. Alguns excel·lents músics hi donaràn, a més, interessants sessions íntimes, en les quals executaràn obres antigues i modernes. Un dels concerts d'abonament d'aquest hivern serà també consagrat a un festival d'obres del mestre Jaques Dalcroze.

Des del mes de juliol s'han donat ja vuit concerts d'orgue, a Lausana, a càrrec d'en Harnisch, el distingit organista cec. Totes les setmanes molts aficionats (entre els quals forces estrangers) es reuníen en les naus de la magnífica Catedral i escoltaven corpresos belles obres musicals. Els programes dels concerts en qüestió han sigut sempre molt variats, i totes les escoles hi foren representades. Forces coneguts solistes (violonistes, cantatrius, violoncel·listes), es feren també sentir en els concerts que ens ocupen. Tots aquests concerts fan gran honor an en Harnisch, que a més d'organista és també un compositor ben distingit.

LLUÏSA BOSCH I PAGÈS

Ginebra, octubre 1915

Catalunya

BARCELONA

PALAU DE LA MÚSICA CATALANA: CONCERT SCHWIND, CASSADÓ I LONGÁS. — El dia 10 del passat mes tingué lloc en el nostre PALAU el concert donat pels tres distingits artistes el nom dels quals acabem d'esmentar. El programa comprenía belles pàgines de Mozart, Nicolai, Grieg, Halevy, Saint-Saëns, Albéniz i Granados. Un cop més poguérem apreciar les qualitats (i també els defectes) de la bonica veu del Sr. Schwind. Es ferma, bonica, repetirem, emperò potser un xic desigual. El Sr. Schwind cantà molt bé (ens és ben grat fer-ho constar) les dues aries de Mozart, el brindis de l'òpera *Falstaff*, de Nicolai, i un trocet (no massa envellit, confessem-ho) de *La Hebrea*, del mestre Halevy. El Sr. Wolfgang von Schwind és, realment, un excel·lent baix.

No podem dedicar sinó elogis al talentós violoncel·lista Sr. Cassadó. Tocà d'admirable faisó una *Sonata* de Grieg, *El Titit, el fluviol i l'escarbat* de Cassadó, *Madrigal* de Granados, i el ben conegut *Allegro appassionato*, de Saint-Saëns.

La Srta. Virella havía de prendre part en aquest concert. No podent-ho fer, s'encarregà de la part de piano de la sessió que ens ocupa el jove pianista Frederic Longàs. Acompanyà amb força traça la *Sonata* de Grieg, per a piano i violoncel·lo, i demés obres que figuraven en el programa (menys les que cantà el Sr. Schwind), i tocà sol algunes pàgines de Liszt, Albéniz i Granados.

En Frederic Longàs és un pianista molt ben dotat. Hom el sent àvid de subtileses, de fineses sonores... L'aplaudirem amb gust. — X.

* **SALA MOZART** : PLANTADA-CASSADÓ-LONGÀS. — Foren dos programes ben excel·lents els que ens oferiren la Srta. Plantada i els Srs. Cassadó i Longàs els diumenges, dies 17 i 24 del mes passat. Coneguts ja els elements que anaven a actuar, per llurs anteriors manifestacions, l'interès que despertaven els dos concerts anunciats va revelar-se de la manera més eloqüent amb el brillant aspecte que la sala oferia els referits dies. En el primer concert, consagrat en absolut a Schumann, vam tenir la satisfacció d'oir an en Cassadó en el bellíssim concerto en *la* per a violoncel, frondosa selva plena d'encisos, però que cal conèixer bé per descobrir-ne els camins. El jove violoncel·lista rebé moltes felicitacions pel bon desempeny d'aquesta difícil obra, i meresqué ésser igualment aplaudit després d'altres dos fragments executats en la tercera part, als quals seguiren *Cinc melodies en estil popular* que agradaren força, especialment la segona i la quarta. Ompliren la segona part del programa dotze *lieder* cantats per la Srta. Plantada, amb l'exquisit gust i la clara dicció que tant caràcter dóna a son estil. Obligada pels aplaudiments incessants de l'auditori, la gentil i notabilíssima sopràn va tenir de repetir no menys de cinc *lieder*, que foren : *Campanetes de neu, El Noguer, Diàleg al bosc, Serenada* i *La Campana vianant.*

En el segón concert la Srta. Plantada desempenyà dues parts del programa, la primera i la tercera, fent-se admirar de debò en la interpretació de diversos autors, les cançons dels quals, dintre llurs variades escoles, oferiren el més viu interès. Per la justesa d'expressió que alcançaren, podem consignar les nomenades *Oh, finiu de flagellar-me,* de Scarlatti; *Dintre eixa fosca tomba,* de Beethoven; *El rei dels verns,* de Schubert; *Oh galtes xamoses,* de Brahms; *Non credo,* de Widor; *Peregrina II,* de Wolf; i *Mandolina,* de Debussy. Aquesta darrera cançó (una delícia de forma i de color) junt amb les esmentades de Brahms i de Widor van alcançar els honors del *bis*; concedint-nos encara la xamosa artista ben amable un plus al final del concert, consistent en una melodía d'en Morera, plena de sabor i d'inspiració generosa. Verament la nota catalana s'hi trobava a faltar en el magnífic recital de la Plantada.

El Sr. Cassadó ens donà en aqueix segón concert una sonata de Valentini (no pas de gaire relleu); una *Fulla d'àlbum* del gran violoncel·lista, el nostre Casals, i *Els Querubins* de Couperin, deliciosa composició que escau força a l'instrument. Els nodrits aplaudiments del públic obligaren al concertista a agafar de nou el violoncel per regalar-nos amb l'audició de l'aixerida composició del mestre Cassadó *El Titit, el fluviol i l'escarbat.*

Diguem, abans de finir la nostra ressenya, la part d'èxit que correspongué al jove pianista

Longàs en aquests concerts, ja que no abandonà mai el seu seti davant del piano, acompanyant a la Srta. Plantada i al Sr. Cassadó amb una seguretat, amb una intenció i amb una finesa ben laudables. — S.

CONCERTS RENAIXEMENT. (Primera sessió.) — El dia 22 del prop-passat octubre tingué lloc la primera sessió del cicle de sis concerts organitzat pel *Quartet Renaixement*, el qual anunciàrem oportunament en l'últim número de la REVISTA. Fou, com era d'esperar, una vetllada del més alt i depurat valor artístic, a càrrec dels ardits joves que componen l'esmentat Quartet, als quals s'hi afegí el distingit pianista Sr. Garganta. Les obres que executaren foren el *Quartet* en *re* (núm. 18), de Mozart; la *Sonata* en *re* (núm. 2), per a violoncel i piano, de Bach; i el *Quintet* en *fa* menor, òp. 34, de Brahms.

No direm com aquestes obres foren executades, car mantes vegades hem tingut ocasió de fer l'elogi més calurós d'uns artistes que amb un amor a l'art, amb una abnegació verament exemplars s'han proposat un fi, han treballat obstinadament per alcançar-lo, i, en efecte, han arribat a un grau de perfeccionament del tot remarcable. Es una obra, l'obra llur, tan meritoria, tan educativa, tan positivament artística que mereixería l'aplaudiment, l'agraiment, la decidida protecció del nostre públic filarmònic.

Per dissort, els *duecenti* d'altre temps han minvat considerablement, i si no s'opera una reacció entre nosaltres, vindrà dia que haurem d'anar a sentir la música de cambra d'amagat — tals els primers fidels ocultant-se en les catacombes — per por a la persecució del ridícol.

Es una gran injusticia que es comet contra el benemèrit *Quartet Renaixement*, deixant tristament buida la bonica sala del carrer de la Canuda; almenys la reparéssim en part acudint, desvetllats pels elogis de la crítica, a les últimes sessions, tant o més interessants que les primeres! — V. M. DE G.

CONCERTS RENAIXEMENT. (Segona sessió.) — Fem constar, abans que tot, la fonda impressió de tristesa que ens causà la visió d'una sala joliua emperò gaire-bé buida... Car foren poquets, malhauradament, els aficionats que assistiren a la segona sessió donada pel *Quartet Renaixement*. I això amb tot i tractar-se d'una sessió interessant oferta per artistes interessants també, i ben dignes, per tant, de les més fondes i motivades simpaties. Ara bé: si el fet despertà en nosaltres fonda tristor, judiqueu ço que sentirien els organitzadors del concert que ressenyem al veure's *abandonats* i tan poc atesos, realment, pel nostre públic. Noti's que es tracta de quatre joves artistes que poden ésser presentats com vers models de seriositat i de tenacitat. Noti's que es tracta de quatre estudiosos altament simpàtics. Noti's que es tracta de quatre músics de verdader talent. — Trista cosa serà que aquests joves i ja prou coneguts artistes que componen el *Quartet Renaixement* (Eduard Toldrà, Josep Recasens, Lluís Sánchez, Antoni Planàs) hagin un dia d'abandonar l'art seriós, l'art ver, el gran art (després, precisament, d'haver aconseguit crear ja, malgrat llur jovenesa, un Quartet veritablement

perfet — que bona falta ens feia) a fi de dedicar-se, fatalment (ja que la vida té les seves ineludibles exigencies) a la música lleugera... Trist, ben trist, tot això...

El programa de la sessió que ens ocupa era, no obstant, ple d'interès. Veus-el-aquí: Trio en *re*, òp. 9, núm. 2, Beethoven; Quartet en *re* (núm. 2), Borodin; Cançons de Monteverdi, Gasparini, Bononcini, Paradies, Giordani, Vinci, Haendel, cantades per la Srta. Fornells.

Així el Trio de Beethoven com l'obra de Borodin foren molt ben dits.

La Srta. Andreua Fornells (la ben gentil solista de l'ORFEÓ CATALÀ) cantà amb força expressió les pàgines dels grans mestres que hem ja esmentades. Hagué de repetir-ne alguna.

Afegirem, per a terminar, que els rars devots reunits, la nit del 29 d'octubre, a la *Sala Mozart*, no es cansaren pas d'aplaudir, amb la més fonda convicció, a la Srta. Fornells i als quatre distingits i coratjosos artistes que componen el ja prou conegut *Quartet Renaixement*. — X.

ASSOCIACIÓ MUSICAL DE BARCELONA. — La primera sessió del cicle Mozart anunciat per dita associació tingué efecte el dia 25 del passat octubre, reunint-se a la *Sala Mozart* un concurs molt selecte i nombrós. Consistí aquesta primera sessió del referit cicle en una conferencia sobre la vida i les obres del mai prou ponderat geni de Salzburg a càrrec del notable pianista Antoni Laporta i Astort, que ha sigut l'organitzador de l'interessant cicle que ens ocupa. El Sr. Laporta s'expressà amb fàcil paraula, aduint una porció de detalls i cites curioses referents a la vida de Mozart, mentres anava detallant les obres més importants del mateix, tot comparant-les amb les similars de l'època historiada. La conferencia resultà, doncs, plena d'atractiu; però ens hauría agradat trobar-hi en algún indret una exposició més amplia del criteri personal del Sr. Laporta, el qual se féu acreedor, per son treball pacientíssim, a les més justes alabances.

Prestaren llur meritori concurs al conferenciant, en els exemples musicals que il·lustraren la conferencia, la sopràn Srta. Badía, els professors de violí i de viola Srs. Pedrol i Tarragó, respectivament, i la pianista Srta. Cugat. Molt encertats en l'elecció foren l'exquisida melodía intitulada *La Violeta* i l'*Andante* del trio en *mi* bemol per a piano, violí i viola, puix meresqueren ambdúes il·lustracions ésser repetides. En canvi, la *Berceuse* i l'*Allegro* del concerto en *mi* bemol per a violí no els trobàrem tan justificats, per ésser la paternitat d'ambdúes obres bon xic dubtosa, com el mateix conferenciant féu remarcar.

La sessió, que acabà més enllà de mitja nit, fou ben completa, i exercí, podem dir, d'aperitiu per gustar amb dalit les properes sessions que ens tenen promeses. — S.

ESCOLA CHORAL MARTINENCA. — Gran èxit obtingué el concert matinal que l'*Escola Choral Martinenca* donà el diumenge, dia 24 del mes passat, en el *Cinema-Gráfico*. Les obres de Comella, César Franck, Comellas-Ribó, Dowland, Gelabert, Grieg, Lambert, Millet, Morera, Mendelssohn, Freixes, Rameau, Serra, Otto, etc., que figuraven en el programa foren cantades amb molta cura. Algunes, foren repetides. Citem, entre elles, *Els Tres tambors*, *L'Hereu Riera*, *El Mestre*, *Sota de l'olm*, *Patria nova*, etc.

Ens plau consignar l'èxit de la ben simpàtica entitat que ens ocupa i felicitem ben gustosament, pel llur èxit obtingut, al mestre director de l'*Escola Choral Martinenca* en Manuel Bosser, a la professora na María Blanch, al mestre auxiliar en Joàn Cortès i als coratjosos choristes, en fi, de l'esmentada societat choral.

Bibliografía

ROSENDO FORTUNET Y BUSQUETS, Pbro. : *Teoría Ilustrada de la Música.* — E. Subirana. Barcelona.

Veus-aquí un llibre ben recomanable. Està escrit amb tota cura. Així l'aficionat com tots aquells que es dediquen seriosament a l'estudi de la música el llegiràn, creiem, ben profitosament.

Quelcom trobem a mancar, amb tot, en el treball, per altra part complet, de Mn. Fortunet: un capitolet dedicat al *Ritme.* L'ocasió era, no obstant, immillorable per a ocupar-se de ço que és el *Ritme* (per a ocupar-se'n, volem dir, d'una faisó evidentment sintètica, elemental), de ço que són els diferents *accents* (accents mètrics, accents rítmics, accents patètics) i de la diferencia que hi ha, en fi, entre el *Compàs* (del qual, com ja és sabut, tots els tractats s'ocupen) i el *Ritme.*

Tots els músics un xic instruits i tots els *artistes,* sobretot, veurien amb gust que totes aquestes materies (sobre les quals tant s'ha vingut treballant aquests darrers anys) entressin, en fi, a formar part de tot ço, ben fondamental, que hom acostuma a trobar en totes les Teories de la Música.

Feta aquesta lleugera observació, sols elogis hem de dedicar a la *Teoría Ilustrada de la Música* de Mn. Fortunet.

Afegirem, en fi, que l'obra que ens ocupa ha sigut immillorablement presentada per la coneguda casa editorial barcelonina E. Subirana. — F. Ll.

Noves

NOVA REVISTA MUSICAL. — Hem rebut el primer número d'una nova revista musical. S'intitula *Arxiu*, i és portaveu del *Conservatori municipal de Música* i de la *Societat Vigatana de Concerts*. La nova revista es publica, doncs, a Vich.

Agraim la salutació del nou confrare, i tot saludant-lo, també, des de les nostres planes, li desitgem, de tot cor, una vida llarga i extremadament pròspera.

ASSOCIACIÓ DE MÚSICA «DA CAMERA». — Hem rebut, elegantment imprès, el programa general dels dotze concerts que per al present curs prepara l'*Associació de música «da Camera»*, de Barcelona. Veus-el-aquí:

Primer concert : Orquestra, Enric Granados (piano). Director : Josep Rabentós. — Segón concert : Mme. Wallin-Pardo (sessió de *Lieder*). — Tercer concert : Recital Iturbi (piano). — Quart concert : Trio Teràn (piano), Costa (violí) i Rabentós (violoncel·lo). — Quint concert : *Quartet Renaixement* : Toldrà (primer violí), Recasens (segón violí), Sánchez (viola) i Planàs (violoncel·lo). — Sisè concert : *Trio de Barcelona* : Vives (piano), Perelló (violí) i Marés (violoncel·lo). — Setè concert : Eugeni Ysaye (violí) i Theo Ysaye (piano). — Vuitè concert : Via (piano) i Vidal (violoncel·lo). — Novè concert : Doble quintet de l'*Academia Granados* : Calvera (flauta), Carles (oboè), Bonell (trompa), Sadurní (fagot), Vives (clarinet), Massià (violí), Vila (violí), Ribas (viola), Rabentós (violoncel·lo), Valls (contrabaix). — Desè concert : Recital Enric Granados (piano). — Onzè concert : (En curs de preparació). — Dotzè concert : Orquestra. Casadó (violoncel·lo). Director : Josep Raventós.

MINISTRILS. — Llegim en el *Diario de Gerona*, la següent nota donant compte del restabliment d'una antiga costum geronina, de la qual, com recordaràn els nostres lectors, parlàvem ja en un dels nostres darrers números : «Anit (dia 26 d'octubre), amb motiu del Viàtic efectuat al toc d'oració, començaren a actuar els *ministrils*, tocant les clàssiques *tenores*, de la parroquia de la Catedral, qual tradicional pràctica havía sigut suspesa feia uns dotze anys. La innovació ha produït excel·lent efecte.»

LO QUE POT L'ADMIRACIÓ. — En els concerts que el nostre amic en Joàn Manén ha donat recentment a Alacant, ha succeït un fet del qual ha sigut objecte l'eminent violinista català, víctima, com podrà veure's, d'un *trop de zèle* d'un seu fervent admirador...

Es el cas que el nostre distingit col·laborador esperava amb cert interès rebre una carta. Tal

carta no arribava; i sia que l'artista dongués ordre a l'hotel de que així que la tal carta arribés procuressin fer-li a mans, el fet és que, per art d'encantament quasi, la carta, moments després d'arribar a Alacant, passant per damunt de tot, és trobà a mans de l'interessat: l'ordre, doncs, donada per en Manén, s'havia complert al peu de la lletra, i la *bona ànima* qui havía obrat el *prodigi* quedà plenament satisfeta de la seva *bona acció* (?) i d'haver *tranquilitzat* (?) a l'artista *anguniat*.

I veus-aquí, ara, la historia del *prodigi*: Sembla que un fervent adorador del gran virtuós del violí, qui en silenci devía àvidament seguir els passos i el més ínfim moviment de l'artista, disposat, tot moment, a servir-lo, a aidar-lo i a complaure'l, s'enterà de l'ordre donada respecte la carta, en un moment, potser, en que anava a sol·licitar, tremolant d'emoció, portar l'estoig del màgic violí o esperava que caigués el mocador de l'artista per, amatent, collir-lo i, emocionat, donar-li, tot rebent, el cor esponjat d'alegría, el gest d'agraïment de l'*ídol* adorat. Devía ésser així, car no té altre explicació; perquè el fet és que mentres es donava el concert i a l'acabar l'execució d'una obra, en el moment en que el nostre bon amic rebía els aplaudiments del públic alicantí congregat en el Teatre Principal, sentí una veu que des de l'escenari insistentment cridava: «*¡Señor Manén! ¡Señor Manén! ¡Una carta!...*» La cosa no acabà aquí, sinó que el fidel servidor, en vista de que el senyor Manén no es movía, decidit i amb aires triomfals penetrà a l'escena i, emocionat, cor-près, entregà la lletra a l'admirat artista. Aquest, sorprès, meravellat, enutjat, diríem, agafà la carta i amb tot el dissimul possible la deixà en un recó del piano... i continuà saludant al públic, que no entengué ben bé què havía passat...

Després, el nostre amic s'enterà de que la carta havía costat, al *diligent admirador*, quince cèntims, que, per ésser urgent, li cobrà el carter.

UN CICLE DE CONFERENCIES. — Hem rebut la col·lecció de programes dels concerts-conferencies que el professor Ezequiel Martín donà a l'*Institut de Cultura i Biblioteca Popular per a la Dòna*, dedicades a la historia i evolució del piano.

A son degut temps hem anat donant compte de les successives audicions, expressant la importancia d'elles, que han constituït tot un curs pianístic. Però avui, al tenir a les mans la col·lecció completa de dits programes, és quan ens fem càrrec del treball immens que representa l'haver dut a terme el cicle aquell de conferencies amb audicions de piano, que alcançà el nombre de vint sessions.

Des dels precursors de J. S. Bach fins als moderns autors de les escoles regionals espanyoles, passant pels mestres clàssics i romàntics més famosos, amb la successió dels moderns alemanys, escandinaus, russos i francesos, en Martín donà a conèixer al seu auditori més de cent trenta composicions de cinquanta quatre autors diferents, sense comptar les cançons i ballets populars que integraren els programes de les sessions quarta i onzena extraordinaries. I, a tot això, cal afegir-hi encara les precioses notes biogràfiques i crítiques que acompanyen cada un de dits programes, ço que dóna al recull complet dels mateixos un valor real considerable.

Per la importancia que revesteix, doncs, la seva manifestació musical, amb tal fortuna duta a terme, endrecem a l'Ezequiel Martín la més coral enhorabona.

OBRES DE TEXT CATALANES. — Sabem que el Conservatori del Liceu ha imposat com obres de text per a les oposicions del setè curs de piano les transcripcions de concert que d'algunes obres de Wagner ha publicat darrerament el reputat professor Agustí Quintas.

Ens plau fer-nos ressò d'aquesta agradable nova per tractar-se d'un músic de la terra, als quals, com ja sabem malhauradament, tan difícil els és imposar llurs obres en competencia sempre amb les de l'estranger. Aquesta vegada el bon sentit s'ha imposat i és d'esperar que el bell exemple donat per aquell centre d'ensenyança no deixarà d'ésser imitat.

NOVA PRODUCCIÓ DEL MESTRE LEONCAVALLO. — El mestre Leoncavallo va a començar una *tournée* per Italia, donant a conèixer una òpera seva que acaba de escriure. Se titula *L'Alba*, i el protagonista és el personatge italià Goffredo Mameli.

PELS FERITS DE LA GUERRA. — El pròxim passat octubre va inaugurar-se en el *Teatre Dal Verme*, de Milàn, la temporada extraordinaria d'òpera a benefici dels ferits de la guerra. Els millors artistes han ofert la llur desinteressada adhesió. El célebre director d'orquestra Toscanini vindrà expressament d'Amèrica per a dirigir algunes obres. Entre els cantants que prendràn part en els susdits espectacles, hi figuren la Storchio, la tiple valenciana Lucrezia Bori, Carusso (que també vindrà expressament de New-York), Bonci, Viglione-Borghesse, etc., etc. El teatre s'ha anat vegent, fins ara, curull totes les nits.

A PROPÒSIT DE LA «NOVENA SIMFONÍA» DE BEETHOVEN. — ¿Se pot executar la *Novena simfonía* de Beethoven en temps de guerra? El diari alemany *Vossische Zeitung* parla del cas.

Ben sabut és lo referent a l'*Himne a la Alegría* de Schiller, que serveix per al chor final. La llegenda diu que Schiller va escriure realment un Himne a la llibertat, però la censura política va borrar al mot *llibertat* i el canvià pel d'*alegría*, que en alemany (respectivament *Freiheit* i *Freude*) tenen el mateix valor prosòdic; i aixi va convertir-se l'himne polític en himne poètic. Miracle patent!

Bé; però com hem dit abans, el cas té més caràcter de llegenda que d'historia.

Sigui com sigui, el cas és que alguns choristes d'una societat de Leipzig s'han negat, sembla, darrerament, a cantar les paraules famoses, quant arriba allò de «Abraceu-se, milions de sers humans, en una immensa abraçada...»

El moment no sembla, en efecte, gaire oportú per a parlar d'abraçades universals!

Però el periòdic mentat més amunt, no està conforme amb aquell refús i fa, a propòsit d'ell, algunes consideracions. «Esdevindríem — diu — terriblement menuts si volguéssim mirar a

Beethoven, a Schiller, a Goethe, a Schopenhauer, a Bach i a Haendel, des del punt de vista de la guerra actual i a la llum gris dels dies presents. En tot alemany hi ha un xic de Schiller i de Beethoven, i ni aquesta guerra pot evitar-ho. Els cantors de Leipzig no ho han pensat bé i nosaltres els volem donar aquesta apreciació lírica de la força alemanya : «L'espasa al puny i Beethoven al cor...»

Necrologia

JOSÉ MARÍA USANDIZAGA. — El dia 5 d'octubre morí a San Sebastián, sa ciutat natal, a l'edat jovenívola de 27 anys, el talentuós artista vasc a qui semblava destinat un esdevenidor dels més gloriosos.

De molt petit se manifestaren en l'Usandizaga les més notables disposicions musicals, com ho prova el fet d'haver-se ja presentat en públic, com a pianista, quan escassament comptava dèu anys, revelant-se deixeble aprofitat del professor Sr. Cendoya. Pensionat després per la Diputació de Guipúzcoa anà a París, completant sos estudis a la *Schola Cantorum* sota la direcció d'en Vincent d'Indy i altres mestres.

Els primers triomfs de l'Usandizaga com a compositor, tingueren lloc en els Jocs Florals de Guipúzcoa, essent-li premiades diverses obres chorals; però sa consagració artística esdevingué amb l'estrena de l'òpera vasca *Mendi-Mendiyan*, representada amb èxit extraordinari l'any 1910 a Bilbao i a San Sebastián. I la popularitat l'adquirí súbitament l'any passat amb *Las Golondrinas*; l'èxit sensacional obtingut per aquesta obra a Madrid està ben fresc en la memoria de tots.

L'Usandizaga, per sa jovenesa mateixa, no havía pogut donar tota la mida del seu talent, que era molt gran; encara havía de reconcentrar-se i purificar-se. Però de sa futura elevació artística, els que el coneixíem de prop no en dubtàvem gens. Ens diuen que sa nova òpera *La llama*, que deixa gaire-bé enllestida, és un pas ferm en avant vers la conquesta de l'ideal.

I ara un mot sincer d'anyorança de l'amic perdut. Es amb una dolorosa emoció que el qui escriu aquestes ratlles recorda els dolços temps d'estudi a la *Schola Cantorum*. En aquell jovenet, de cos feble i trencadiç, hi descobrí un esperit elevat, ferm, ardent, que semblava abocar-se en els seus ulls, i uns sentiments de delicadesa, de noblesa, de pregona bondat que feien d'ell el més exquisit dels companys. L'amistat contreta llavors amb en José María — així l'anomenàvem familiarment — és un tresor que davant de sa tomba oberta esdevé sagrat.

Al Cel sia! — V. M. DE GIBERT.

Barcelona. — Tipografía L'Avenç : Rambla de Catalunya, 24. — Telefon 115

F. PUJOL

L'OMBRA DEL REI

Chor per a veus d'home

Primer premi de la Festa de la Patria, celebrada a Montserrat

Partitura : 3 pessetes

CASA DOTÉSIO, editors : Portal de l'Àngel, 1 i 3, i Rambla de Sant Josep, 29

BARCELONA

MÚSICA : PIANOS : INSTRUMENTS

J. SANCHO CONDIS

«Escuela de Dobles Notas» i son «Auxiliar»

per a Piano

PREUS: *Escuela de Dobles Notas*. Llibre complet, **12 pessetes.**
Separadament, en tres quaderns, **5 pessetes** cada quadern.
Auxiliar, **3 pessetes.**

Obres recomanades pels mestres Vidiella, Granados, Malats, Pellicer, Costa i Nogueras, Canals, Rodríguez Alcántara, etc.

Se ven en tots els magatzems de música i a casa el seu editor, J. Sancho Condis, Passeig de Gracia, 50, 2.ª, 1.ª - **BARCELONA.**

CANÇONER SELECTE — VOLUM IV

FAURÉ

Traducció i publicació de **JOAQUIM PENA**

Un volum relligat de 100 planes, amb **25 CANÇONS**

Text català i castellà, **10 PESSETES**

Se ven a les llibreríes, en els magatzems de música i a l'Orfeó Català